

Empress of India

Dish 33

15 (3) 0900800hp

1857

Digitized by srujanika@gmail.com

Ա-ԱԾՏԻՒ. Կայսեր Խամբարքութիւնը :
Գ-ԱՐԴԻԿ. Կայսեր Օգոստանեն զահանցը : Խոստացի դաւա-
խնուր գալուապրոտութիւնը : Կառավարնեուարուց դեպքերը :
Ե-ԵՐԵՎԱՆ. Կայսրէն կայսեր Եղան ընդունելութիւնը :
Հ-ՀԱՅՈՒԹԻՒ. Խանօք Խոր զարգացողը : Հայութաւանի լւերը :
Լ-ԼԵՂԵՐ. Սարդ թիւացի պատճենի : Խուսափեց վատճեք մէ ջնի-
ւութիւ :

ԱԽԱՍՏՈՑԵՆ. Եթեք զի՞րու դեմ յաջմութեանէր:
ՕՍՄԱՆԵՆ. ՏԵՇԻԹԻՒՆ. Աւրին գտառութեանց դիմու-
կը. Փերանանդ Մասր արքականի Նըրաւովէմ խրկած ըն-
ծանուբը:

ԱԽՈՒԹԵԱՎԱՐՔ. Պարզ հուսացեան քրություն է, որ
աշխարհի բայց ամասին քառա երեք ճամփորդութեանց պատ-
ճակի են:

ԱՐԱՐԻՒ

ԵՐԵՎԱՆ, 16 ՈՐԴՈՅԹՈՒՄ

ՄԵՇԻՒԹԱ. Կայուն ամսցա ՑԲՆ Լարսեմպուրկի
ամսանոցն գեղ ի Մաճառառան Ճամբաց ելա-
լրկիթ քանի մը քաղաքներուն ոցից թիւն ը-
ելլու. Համար Նախակալը նշցն օրը Խոտէնպուրկ
հասաւ. Եւ մէջ Հանչիսիւ թուառունուցաւ.

四四九

ԱՌԱՆԿՐԵՈՒ լրագիրն ամսոց 11ին կը ծանութանք: ԱՌԱՆԿՐԵՈՒ կայսրն ու կայսրուհին եւս գիշերն Օպրուածէն Հայոց հասան եւ աս իրիկուն ԱՌԱՆԿՐԵՈՒ պատճեռը կը սպառաւին:

— Կրցսեր կենաց զԼմ դաւաճանութիւն ըետ
խալայրոց գասարառանը կատարուեցա, եւ երեք
յանութեռներէն Դիբուրի ջիւղու ոքոսքի. Խկի
Արիլի եւ Պարդողոգդի 15 տարուան բանտի դա-
տապարտուեցան :

— Փարփղեն տօնոյ Ցին Ալեքսանդրի Օսկ ուսուչ
Բառը լրաց պին կը գրեմ: Ա. Եղիշև և Կոստանդնուպոլ-
սոյ մէջ Քերոբիանական Հաղորդութիւնները կարու-
ցան, ի վերաց այս ամենայնի հաւ ոչ ոք կը հաւա-
տոյ որ ասիկայ մէծ հետեւութիւն մ'ունենայ,
որովհետեւ մէկ կողմանէ սույթան Վարժիւ Մէ-
ճիս Խնքնագիր նամակով մը խնդիրը ասսրուեն
կայսեր որոշմանը յանձնեց, մուս կողմանէ ալ
Անդզիական Գործութական Պաշտոնական թիւնը կայսեր
Օգգուն ըրած այցելութեամբը նոր Հաստատու-
թիւն մ'առաջ: Հաստի դայ կատավարութիւնը

Կուպէս որ Հարս Անեաքլիք Կոտուանդնու պարսէն եռա-
կանչափ, սակայն առ բաղձանքին կատարում տն-
կարիքի ըան մին է ։ Կոտուանդնու պարզոց մէջ Անգ-
ղեայի ներկայուց ցիչը Բալմերակընի գահընին
գլխաւ որ անգամներըն մէկն է, որն որ իր աերու-
թեան շահն՝ Հաստատիմէամք թէովէու անս-
իրօք և նիսաւ կերպով մը յառաջ կը տանի
Արդէն քանի մը Գաղցիական գեւսպանք Օսմա-
նեան մայրաքաղաքին մէջ առ անուանի քաղաքու-
ութեան առ առ ուժութեան առեւու Եանի։

۱۳۸۹

Ա ԽԱՑՈՒԵԿ Գաղղիացւաց կրցներ և կպսուշ-
ւոյն Օղառն համելուն վաս հետեւեալ յօթերը
կը գրեն: Կուբէքն կայսրը կայրուհացն, Աա-
թւաբի կոճին և. քանի Մազնակոն զօրապետ-
ներու հետ երկը կայսերական ջրդենաւերու
Օղառն հասաւ: Մեծափառ թափուհին եւ Աբ-
սուլիրդ իշխանն Երկայն տակն ծովիզիքըն օգու-
տափառ հիւրերուն կը սպասեին: Նաւերը ցամաց-
մատենալուն ուս Ալպերդ իշխանը նաւակով մը
կայսեր գիմացը զնոց, որն որ անունն ծոճիցն
վաս ելած էր ծովիզիքը գտնուած բազմութիւնն
աւըւ անցընելու համար: (Մանկն բարձ բազիքը
կըսէ թէ կայսրը ծածկին իշխան ատենն սպա-
սահելով՝ վոր ինկաւ եւ Երեսը թեմեծեւ մը պլ-
րապեց): Բայց ուրիշ լրազիքը առ լուրը սուս կը
հանեն): Թափուհին իր օգտառափառ հիւրերը մած-
սիբավ ընդունեցաւ: Եւ նոյն իրիկան ու հետեւեալ
սրն իրենց պատուոյն համար հանգեւներ եղան-
ացներ Օղառն գտնուած տակն բազմամիլի մակ-
զիսկան և 80ի չափ գաղղիական սատիկանու-
թեան զինուազներ նոյն պարասին մօտերը կը պահ-
պանեին, եւ անժամով անձանց ան տեղերը մա-
տենալու թող չին տար:

— Ենդղիական կոստավարութիւնն որոշեց 30,000
քաղաքացին զօրք ժողովրդ։ առօնցմէ զատ նորէն
ըստ վայս հետեւակ, երկու գումար ձիսուոր եւ
երկու գումար թիւրանսմանից զօրք Հնդկաստան
ովհանոր խրկութիւն։ — Անդղիայի խորհրդանացն ամ-
սցու 22ին պիտո՞ր զայտի։

բանիս համար Մայիսի 22-ն որպէս ած էր Ասկովն տղամամբ ամեն պարզապես զինուարակոն է. ամէն տեղ հնդիկ ժաղովս բան հանգարա կը կենաց և ամենէւ պատամիտց հետ հացըդ ութիւն չունի: Արշակ որ պատահուծ դէպքերէն կերեւց, ապատամբներն իրենց յատակացիքը մէջ հարապարագներն անուն են, և ամէն կարգադրութիւններն անուն են, և ամէն կարգադրութիւններն ճշտիւ և զրծ զրուեցաւ: Ամէն անզ անդպիսացի պայշտակալը և որիշ եւրապեցի սպաննաւեցան, և շատ քիչերուն յաջութիւնը աղջառի: Արկօն միլիոն սդերբինեն աւելի աւրածնեան ստուի ապատամիտց ձեռքն անցած է: Ապատամիտց գէմ զործող անդպիսական դրա պիտաներն իրենց տկոր գնդերովը թշնուածն բազմութեան գէմ չկանալով գնդի, դէպ ի հարացին կազմերը կը քաշուին: Կարենն զօրուակեան որ Եղիշեսկէն Գաներուր քաշուած էր, սահմանեցու աս զիբըն ալ թողուլ, նցուուն Ծիչիի քով կեցաղ Պատնարու զօրապետին գնդին համոր կըսուի թէ տպատամիտց մեծ զունդ միքազըն զուրս պատնեշներու մէջ ամրացած բալարվ՝ իր հազըրդ ութիւնը կես մը կարուած է, սրով իրեն հարկ է գելու ի Ակրա եւս քաշուիլ և Անգլիացէն գալու ողնուկան զօրոց սպասիլ: Ենթի արքուն քանի մը քաղըի մէջ ալ Հնդիկ զօրքն ապատամիտցան և իրենց գէմ խրկուած եւրոպական զինուարները մէջ կորուով ևս միւն եւսև ձևոքերնեն անցած թնդանօժներով գեղի ի Անգլի Հանիքայ ելան: Եւշաւերի Միքուան բերդին մէջ զանուած գանդն ալ նոյն փորձն ընել ուղիւց: Բայց Եւրոպացի զօրքը թնդանօժներով իրեն քոյ շացին ԱՅ հոգի անմիջապես սպաննեցին, և բանած 200 զէրբներան մէջէն 40ը մէնգունս թներան բերանը կապիցին եւ անոնց կրակ տալով սպաննեցին: Իրենց անդպիսները զարհութեալ կերպով մը կտոր կտոր եղած ամէն կողմ սոս ենալ:

Աս գեղքերուն լրերն Անդզիպի մջ մեծ աղ-
զեցաւթիւն լրին եւ դրամոց ընթացքին (Հայոց)
վար հյանդուն պատճեռ եղան։ Կատալարաժիւնն
որ իսկզբան Տեղեական արտաքրութիւնն իրաւու-
արափիկ եւ աննշանակ բան մը կը համարէր, Ծի-
մոյ անոր մեծութիւնը ձանեցաւ և ամեն ճշգրտվ-
կաշխատի վասնպին ուն զր մեծ զօրութիւն մը
խրկել։ Կրեմէ ամեն շաբաթ բարեամետ։ զօր-
քերով իցուն նաև եր Անդզիպի զանազան նա-
և համեստանութեն ճամկու Կանաչը։

H S U I H U

ԱՐԴՅՈՒՆԱՑ մը զետ խաղաղութիւնը կատարեալ հաստատած է ։ Կառավարութիւնն իր քննութիւնները կը շարունակե և առեւ շատ պատուաւոր անձանց տեսերը կը քննէ, որի որ ժողովրդեան մէջ մօք աշամութիւն ու գժկանութիւն կը պատճառէ ։ Ժամանակիւ մը վեր թիւրակացնենէ (ժարեւ) փայտած ՅՈՒի շաբ չորսպատճեք գունդ գունդ բառեալած երկրին զանազան կոշմերն առակութիւն ըներու մկան են, որով շատ անզերուն ապահովութիւնը գործողի մը է ։

— Վաճառքը շին եւ զին մէջի դիշերը կառավագարութեան կողմանէն իրեցուած գործակողներ հսկուարիեն աւելի պունչը բացքին մէջ կեցող Ա- Վաճառքի կուտանաց վանքը մոսկա և զանիկայ շնորհցնին Վարժականիկը վանքին պատճի մէկ կողմէ դիցընելով ներս մոսկա և աւանելով որ եկեղեցին ըստաւորուած է ընթացքնին հնու ուղղեցնիւ Բայրը կուտանք հնու ժողվուած Ա- Հաղորդութեան աւշեւ աղօթք կը ընեն, եկողիները քի: Մը կենալէն եւրեն համացեցին որ աղօթքը ըստով լմիւցնեն և վանքը դուրս ելլեն բայց պատասխան մը շնորհցնան: Են ատեն ծանուցին որ եթէ իրենց կամրովը շնու ուղեր ելլիւ, բանութիւն պիտոր գործածուի: Խոր վրայ որպատճին թուզի մը հանեց եւ բարձր ձայնով կարդաց որուն մէջ իր և բայրը վանքին անձնվներուն կողմանէն իրենց զէմ եղած անիրաւութեան և բանութեան գէմ Խառուցչ և Նեկողեցւց աւշեւ կը բաղըքէր: Սակայն ասիկայ ամենեւն աղփեցութիւն մը ըստուցաւ եւ կուտանք սահպաւցն իրենց խաղաղ ընտիրամբ թողուի:

凡例

Հայութականի լրտպի իրենքը Առ առց Կարկա-
ռան բանակին Շամբիլն գէմ՝ ըրած մէջ յադ-
թաւթեանը ըստը կու տուն՝ Խրկոյն ժամանակէ
միւր Խուռաց զօրապետները կը խորհէին Խոլա-
գառնիս ըստած տէղը ձեռք անցընել որն որ իր
ամսուր Դիրքութ Աերքեղերուն գյուաւոր ապա-
տանի տէղն եղած էր։ Օրսկելան Հայոցի եշ-
խոն զօրապետն աս խորհուրդն ի որք զներու
որոշուեցաւ և 12,000օր ասի Հետեւակամ։ 10
մեղանօթով եւ Խորհուրդ Եղած Ճիշուրներով.
Նոյն աեղեցին լրոց քարեց։ Պաշտպանիցի բնա-
կեցրն արգէն երկոյն ժամանակէ միւր յորձա-
կում մը կակը քափի մէջ էին, աս պատճառուա-
չաս զինեայ մարզիկ երկրին զանտպան հօղմերէն-
հոն ժաղանած էին։ Հուբիսի մին Շամբիլն սնձանք
նցոյն տեղը հասաւ և շուտ մ'իր զօրքէն բուժին
մը Խուռաց բանակին ետեւը խրկեց որ անօր հա-
զօրդութիւնը կարէ։ Խակայն Օրսկելան իշխոնն
արգէն իր կարգուրութիւններն ըրած ըլլայու՛
զանօնք ամէն կողմանէն պաշարէց։ Աերքեղերնը
խոկըրան մէջ քաջութեամբ զէմ դրին, սակայն
զիրենիք պաշարուած տեսնելով՝ սկսան հոսանի-
խուռն փախուի և իրենց մէջ մասը զօրդուեցան,
որովհետեւ ամենեւին թողութիւն ընդունել յանձն
շատին։ Միայն Խուռաց ձեռքը ԱՅնէն աւելի մ-
ունալ թոշ տուին։

Ու. ծովի կողմանէ ալ ԳիշիբուԾն զօրապետն
Քաղաքի Շին քանի ոյ նուերով Կելինձիք ըեր-
պին զայ յարձակում մ'ըստ եւ հոն գտնուած
Վեցք զդիկոյ գլուխանիլով՝ ընթիթին Խորանօմներն
եւ ազգամիմերն ապահանեց եւ նորեն Ընարա-
յարձաւ։

ԳԱՅՈՒԹԵԱՆ ՏԵՐՈՒԹԻՒՆ

Կառաւառագութեա մէջ պատմած վերին
դեպքերուն ըստի խօսքուն Խերոպոյի առևն կողմէն
շատ մէջ ապահցնեին քառ, եւ ակնհանգնե-
րու (որոշ) մէջ զբանց ընթացքին վար ենա-
րուն պահան եկաւ. տակայն կամաց կամաց սրո-
ւուրը կը հանգարուի եւ առևն մարդ յայտնի կը

առնենէ որ ասոնք մեծ հետեւթիւն մը պիտոյ
չունենան, այլ խնդիրը գարձեալ զ եսպանական
խօսուցութիւններով խաղաղութեամբ պիտօք
մերջանաց : Օսմանեան կառավարութիւնն իր կող-
մանէ ամեն հարից եղած միջոցներն ի գործ կր-
գնէ որ հաշուութեան ճանաց բանաց : Ա ԵՀայա-
սույթնեան թիւնակիր խամակով մը Կարուլեան կայ-
սեր դիմում եւ ինդիրին անոր որոշմանը ձգած է :
Դասո՞ն իր զօրս գտնեալ տերութեանց քոյ կե-
ցող գետագներուն հրաման իրկեց որ մինչեւ որ
իրենց անցագիրը չարուի, սեղկիրնեւ չլիւն և
իրենց պաշտօնը յատաշ վարժն : Միւս կողմանէ
դաշինացոց կայսեր օգործոն զօրած ճամփորդու-
թիւնը ինչդիրն իսկողութեան կերպարանը մ'առ-
նելուն շատ սգնական եղաւ . իր հմտ զանուած
ժամանակն անգդիական պաշտօնէոցք մասնաւոր
առ բանու վրայ խորհուրդ մ'ըցին, և թնդյան ամ-
սոյն 11ին Նորու հալմերսդրն խորհրդանոցին մեջ
ծանցց . նշյն խորհրդեան մէջ խնդիրը կորցի
զրուեցաւ : Զարս սերութեանց դեպաններն որո-
շած էին երեքշաբթի օրն (ամսոյն 11ին) կառ-
տանդնուպոլիսն երեւլ . սակայն հեռագիրը զեռ
անոնց ձամբայ երեւլուն լուրջ շառաւ : Ա օհէ կը
կարծուի որ Պարիիզին հրաման եկած ըրպայ Պարան
հետ նորէն իրուսկեցւու : Ա երեւայ թէ առանեւուն
Դրան հետ դեսպանական հալորդութեանց կորուրին
դաշտիացոց այնշուփ համեմի եղած չէ : Ա ինչ-
նայի մէջ առ գեղագիր լուրջ հրատարակաւելուն
և առ Պարիիզի յօտիչիր դեռ երկու օր լուս կե-
ցան և ունակը նաև ջանացին առ լուրջ բոլորու
մին սուս հանել եւ հազի շըրբորդ օրը գոյ եւ
դամական մը ծանուցին . միանգամայն աւելցնե-
լով թէ առ գեղագիր մեծ հետեւութիւն մը շի-
կնար ունենալ, այլ քիչ ժամանակէն թնդիրը
խաղաղութեամբ կը մերջանաց :

— Աղուսադեմն կը գրեւ: Փերքինանդ Սպառ
արքիդուրն, Առաջինից հայսկը և դպրոցն իր
18-ամյն Ա. տեղերն ըրած ոչչիլութեան տաեն,
քաղաքին Եկեղեցւ պն ունեցած հարկաւորութիւն-
ները տեսած ըլլազգ՝ Աւատրիա գառնարուն պէս
անոր Համար զանազան ընծառեր որոշած եք: Աս
տարի ընծառերուն վնասածիւն կատարուելով Հու
խրիստուցն: Ըստաներուն մեջ գիսա որներն են
Քրիստոսի Ա. Խաչին գտնուած տեղոյն Համար
զեկուցիկ խորան մը որուն փայ իւցած և Ա. Ճե
ղնեցնին որուրեւ արձանով ձեռքը խօս մը բանած
որոնք Այենա շինուած են: Հոսուղոց աւա
տրիական ուխտաւորաց տոնմը շիող ճարտարա-
պետ աս խոզանն եւ արձանն իր որչեալ տեղոյն
Համատառեց, եւ արքիդուրն խրկած զեկուցիկ աշ-
տանակներով: Գորգերովն եւ որիշ ընծառերով
զարդարեց: Յունիսի մին քաղաքին պատրիարքն
առաջին Հանուրիսաւոր պատրիարք Բառոյ, որուն
Առաջինից հիպատուն և ուրիշ հոս գտնուող
Ռևուրիացիք Ներկայ գտնուեցան: Վայրիդուր
նաեւ բիթդցէ հետին Եկեղեցւոյն, Լիբանանի ու-
զակալին եւ քաղաքին պատրիարքին Համար զանո-
գան ընծառեր խրկած է:

ՕՐԱԿԱՐԱՆ

9.0 hq. 611 hct. qhb8 hq

卷之三

የጊዜያዊነት ተዘረዝሩ ይገባል

ԵՐԵՎԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԹԱՅԻՆՈՒՅՆ

モビリティ・マーケティング

Վաքուրմեցն իրենց միջյա պատի ընելով գօշ
էին ըլլար. Հապա իրական ծառայութիւն ող
կընծեն. շատ անգամ առանց հասուցամ մը պա-
հանձելու իսպիր և պատզճեր պարգևելով:
Մասնաւո՞ թէ, որչափ որ ինչուուեցաւ, առ ամեն
բան իրեւ կրնական լնեցոյ մը կը մասուցնենին
և ևաքեն ինչուու որ գրինութեան համաւառը
կըլլար: Եաց որչափ որ քորմեցն իրենց բարիք

կընեմ, ոյնտեղ այ ցեղապեաներն անոր հակա-
ռակ իրենց շարիք կը հասցնեմ, միշտ թշ եւ լու-
յանեակաւ պիտիք խորմեած և կազոպակըլու.

Օսկուտորի 24ին գերբիպու թագաւորի իր
որշաւաները լմեցընելով Մայէ կղզին եւս դար-
ձաւ, եւ իր ժաղացքնան խիսոս արգելը դրաւ որ
Անդղեացւոց կեցած ծոցին շմբձնեան ։ Կոյն իրի-
կունը միայն իր կինն ու որդին առած ծոսաւիրով
մ'իրենց պայտեցնեան եկաւ, Խնդը շատ ցեղա-
ղեաներով պաշարուած եր, որոնց փետք միարա-
կու հագած էին, դլուինին այ նոյնպէս փետք
սաղաւարու ունեին, և ւերկայն նիզակներով զինո-
ւարուած էին: Քուրմերն իրեն քովին կերպացին,
եւ ուսիւ շնուռած ու կարմիր կերպաներով
ծածկուած հսկայածեւ արձաններ կը տանէին:
Կոյն կուռքերը դշոյնդցն փետուրներով զար-
գարած էին, ասոնց աշքերը մարդարուի խնեցին
կտորով մը շնուռած էին, որոնց մէջ լմկցզ մը
դրուած էր, իսկ բերաննեն այ շատ ակռաներու
կրին շաբառվ յորմանցուած էին: Բօլը չուն-
եաւ են հնդիկներու գունդ մը կու դար, որոնց
շեռը խոզիր, պտուղներ եւ արձաններ կային:
Դաստի զթողաւորը դիտանցին վրանին տանին
ընկունեցաւ: Խօնքա իր սեպհական վերարկուած
կուգին հացցուց գլուխիլ փետք սալւաւրու
մը զրաւ, եւ ձեւքն այ զարմանալի հավանց մը
առաւ, դուդին հետ անուան փոփոխութիւն ալ
ըստ, որն որ սելութանելի բարեկամութեան
նշան մըն է: Աս առինով կըսան քրծապեան ալ
ահանել, որն որ յարգելի ծեր մըն էր: Էնքն ալ
նամբորդներուն քանի մը բան պարգևեց:

Դուգ՝ զննապեան, որն որ Առվէէ կղզին մէջ
արգեն անդամ մը նաւին պայելութեան եկած էր,
նորէն նաւ տարաւ, եւ իրեն շապիկ մը հաց-
ցուց, եւ մէջն իր սեփական սուլը կապեց: Բա-

Եր առ սպահելութեան ժամանակ կղզեցիք իրենց
հիաղելուն մէջ երեսի վրայ գետինը պատկած կը
կենացին: Աւստի թագաւորը ծացին մէջն արդեւ-
քը վերցուց, եւ առուտութիւն սկսաւ յառաջուուն
պէս բանուկ ըլլոց:

Հանակաց խաղաղասեր եւ ընտանի մնութիւնը
Տամբորդ ներան պինչափ համարձակութիւն տու-
ած էր, որ ասանց վախ մ'ունենալու իրենց հետ
բաղման թեեամբ կը մոլցւեին եւ կը խօսակցէին
Կազաչուն մէջնը կը մօնեին եւ գիշերները հօն
կ'անցընեին, եւ ամէն տեղ քաղաքավարութեամբ
եւ սիրով կ'ընդունուեին: Նմէնքն աղ զիրենք յա-
դեցընելու եւ իրենց ծառայութիւն մ'ընելու մէջ
կը մրցէին: Պէտքերեն անցնելու ատեն պատիկ տղաք
հարաւելով իրենց դիմացը կ'ելլէին: Հիւղերու
մէջ հանգընելու կը հրաւիրուեին, եւ տանօւտերն
իրենց շուտ մը հնդիկ ընկուզի կաթ կը հրա-
ցրէիր:

Խայց կերպութիւնը որ ցեղապես անելին արդէն սկզբանց էին իրենց այսափի երկոյն հօն մատղուն վրաց կասկածի երթաւը՝ Յաճախ իրենց կը հարցնենք թէ երբ պիտի երթան, եւ որչափ որ կիրացուներ, ակսած էին իրինցմէ վարինար: Աշխափեալ կը կարգեին, որ իրենք այսպիսի աեղջ մը կու գան ուր որ ուստեղիք չիկայ, և հոս եկած են որպէս զի օրովայնին լցընին: Ճամբորդներէն ամանց գիրանալն, ամենուն թարժ կիրակուր ծերու ոտ սատինակի ախորթակավ ուտելն եւ մի անդամայն նցյուն կարելի եղածն չափ գենելու եւ նաև կրելու համար ըրած հոգեբրին մէկ կողմանէ տեղացոյ ու կարծիքը կարդարացընէնին: Լոյթ մէ երբեմն հաւատեաց փոքր կը շշափեին եւ նշունք կիմացընէնին թէ բաւական լցուած ուսափ եւ երթալու ժամանակն եկած է, եւ թէ կրնան օւրիշ ժամանակ մը դարձեալ զալ: Կերպաց որ մէկ վախենքին ալ ան էր որ չըլլայ թէ բոլորովին, նցյն կղզայն մէջ հաստատուի: Խայց իրենց երթալու ժամանակն իմանալին եռքը վերինք գարձեալ, իրենց առանց հրաւի իրեցին: Եւ թէ թագաւորն ու թէ ժողովուրդն առաս պարգևենք առին, որոնք իրենց կողմանէ ալ նշապէս առառութեակի վարձատրուեցան: Նորէն շատ

ուրախական հանգիստութիւններ ալ կատարուելով և դժու առը մերժապէս քետրուարի 4ին ճամփայ Երևան Ամենահոգած առաջնութիւնն է, ինչու աղած երրոր ու-

‘Ի՞նչ կղզեւն բոլորովին շնորհյած սրբոր ու-
թիւ աւելի հանգիւս նառահանգիւս մը մնապէ-
ցու քայ էին, յանկարծ զարհուրեթի այլէկուն-
թիւն մը քայ հասաւ, որն որ գտնէ առ սպառն-
ունցաւ որ տեղացիներէն երկու հոգի մահուրնե
ազատեցին: Մէկը խզուելու քայ էր, որովհե-
տեւ այլքներն իրեն ծառակուրը զարծուցած էին
և եօնքուն ամսափ հետո, էր, որ լուսորդ չէ

իրապ հասնիք. մեկան ալ անօթիութենէ զրեմբէ
կը մռնէք, որպէտք աւ. Հայք իրեն ծառակութը ցա-
մաքեն սաստիկ հեռացուցած էք, եւ ծառակարիտ
մեջ ուտելու բան չըւնէք: Զատոնք երկուքն աղ-
նու առնի եւ մակուկով ցամաք հանդիցն: Համ-
բանին սկսուն շարունակել, բայց հոգի սոսակա-
նալով կայմորեն մեկը կուրեց, եւ Կուգ քիչ
յատեն անորոշ մեալնե ևտե: թէ արդեք ո-
րիշ եղան մը մերձենաց թէ գործեալ բարաքա-
քսուն նոսահանդիսուր մռնէ, միլջապէս զիբ-
շնն իրեն ամենէն աւելի ապահով երեւարշՎ
ացնն որոշեց, որն որ ետքէն իրեն ամենէն ձախո-
շագոյնն է զա:

Առանձին կողմեցիներն այնպէս չգտան ինչ-
պէս որ ուրիշ անդամներ կը զանեին. ալ ան ու-
րախութեան աղաղակիները չեն յսուեր, եւ իրենց
գովաներուն քոփ մարդ մը չեր մերձնեար: Կայցն
ալ միապատ զարձած էր, միայն ասդին անզին
քանի մը ծառակեր կը տեսնուեին, որոնք անմի-
ջապէս իրենցմէ կը փախչէին: Խընց ըսուեցա-
թէ թագաւորը կղզին չէ, եւ թէ ծոցը մանելու
արդելքն ինքը դրած է: Շայցն նկատմամբ ան-
պատճեռը կրնար բանական բլլու, բոցը մէկայ-
ի հողմանէ կղզեցւոց վարժմանըը ստուգի հասկա-
ծելի բան էր: Բայց իրենք չափաղանց անհոգու-
թեամբ ու յանդ գնութեամբ մասոր բռն պատ-
ճառն իմանայր: Կաեւէ չեղան: Թագաւորին հայ-
տը ըրբուն ալ առւտ էր, ինչու որ երկրորդ օրը նաև
եկա, եւ անմիջապէս արդէլքն ալ վերցաց, եւ
տեղացւոց առուտութը սովորական մուերմանին եամբ
սկսաւ:

Ո՞նչև Փետրուարի 13 տամբայն ննշ խաղա-
դրմթեամբ անցաւ . ըստ Նոյն օրը պաշտօնակազմի
մէկր զագին ծանօց որ շատ ցեղասպաներ ե-
զեցքը ժաղքաւելով սկսան ան Հնդկիկներն որոնց
նաև ջուր կրող նաւաստեաց կ'օգնեին , մի-
էց վանակը Քիչ մը վերցն ան աշ իմացան օր-
դունցիլք քարերով զինաւորուեր են . ան ատեն
որ . Քիչք առանց զէնքի դիմացնին գնաց և իրեն
ներկայութեանը զիրենք խաղաղուց , ըրունք քա-
րելը թող տարով նորէն իրենց սպանելու եկան :

Աս դեղքիս վրայ գուգ պաշտօնակալներուն
հրաման տռաւա, որ Եթէ շատ անտառնելի գժառ-
թիւն մը պատուհելու ըլլաց կրնան նուն. զնդա-
կավ լեցուած հրացան ալ պարպել: Այս միջընն
հրացանի ձայն յանցին եւ. իմացան որ դարձեալը¹
զողութիւն մ'եղեր է. անփշապէս զողս հալսեն-
չու սկսան, բայց անիկայ երկրին մէջներ փոխչ-
լով ազատեցու. ճամփորդները տեղադրոց ասաւ-
նորդելով հօն ալ սկսան եւուեն երթալ, բայց
իրիկունը վրայ հունելով. ետ դարձան:

Տայց նոյն միջոցին ուրիշ առելի ծառաբակշին
գէղք մըն ալ պատահեցաւ : Պայզը վանտող պաշ-
ատակալը պատշաճ սեպած էր անոր հասակու-
ր րունել տայ: Գերախոսութեամբ նոյն ծառա-
կուրը Փարեամին կը վերաբերեր, որն որ եկաւ ե-
իր անմեղութիւնը ցուցընելով սկսաւ իւեն ծա-
ռակուրը պահանջել: պաշաճակալն իրեն խնդի-
րքը մերժելով կախ մըն է սկսաւ, որուն մէջ
Փարեա իր գլխուն թիսակի հարուած մը ընդունե-
ցու, որն որ զինքը կիսամահ դեմքնին պառկեցու:

Աղքացիք, որմաք մինչեւ այդ տարեւ եղածներուն միայն Հանգիստան էին, իրենց ցեղակալու ուղ զ Խանը առաջնուն պէս Տամբորդներան վայր Կարկուտի սէխ քարեր տեղացուցին, որով անձնը այ սահպաւեցան փախչել. Ե. լուսագիշ եղերքեն քիչ մը Տեռու տուափ Ֆր վաս ապահնից. Տե-

զացիք Համբորդնելուն մակցիք բանեցին եւ կու-
պէին կտոր կտոր ընել, բայց Փարէտ իր թմրու-
թենէն որդըննալով՝ արգելեց, ու Ճամփորդնե-
րուն ալ նշան ըստ որ դան եւ մակցիքնին առ-
նան, իրենց կը խռոտանար որ յափշակուած
բաներն ալ եօս կու տայ ։ Համբորդնելու մակցիք-
նին առնելով՝ Փարէտին հետ նու քարձան։ Փա-
րէտ նախ հարցուց թէ Օրման (Դուդ) իրեն բար-
կացած է, եւ աղահնիբարէն ելորդ որ անանկ
բան մը չկայ, նու մաս։

Պառգ աս ամենը լսելոյ ։ Եկը զաշակեմ որ
ըստ իրեննիկուն, տոննիք զիս պիտի տոնովեն խիստ
միջոցներու ձեռք զարնել ։ որպէտեւե պէտք չէ
առող կարծեցրնել թէ մեզն աւելի առավե-
լութիւն մ'ունին։ Աւսոի որշուի որ նույն մէջ
Հնդիկ կրցին առնեն այ գուրս վեճուեց ։ մէ-
րախի քոյլ կանեցնօծ զիտանոցին պահապանեցն ցա-
լ կրկնապատկեց, որովհետեւ զիշերները շատ
գովեր ացցելաթեսն կօտ զային։

Հըմկութ առառ տեսան որ նաև մեկ մակայ-
կը գողօւած է, և Վազ իր առջարակուն հնայ-
քաղին, պատ ինքն ցեղազետները բանարկելով,
ուղեց նոյնը ձեռք րերել. Այսու զիամանի ու-
ղեց ցամաք խնմալ, բայց յատաջու ընէ հրանցուց
որ ծայբն մեջ օրշատ որ ծառակուր կը տեսնաւի
ամենն այ բռնեն, մինչեւ որ մակային ետ դարձուի:

Այս օրէն երեք ժամ յառաջ Վազ, իր մի-
լիքս օդնականը և, Քինք ցամաք ինջան. առջի-
երկուքը մակա կույ և, նոյզ պինու զրու ննջան, իսկ
Քինք նաւուկով ցամաք երաս զիտանոց երթալու
համար. Բաժնուելին յառաջ Վազ Քինքին ա-
պրապեց որ աեցացոց հասկըլնէ թէ իրենք
խմբաւու. բայտ մի շունին, և իրեն յանձնեց
որ իր ասկաւաւոր գունդը միշտ ամիսփի պա-
հէ, և աղեկ զդուչութիւն ընէ: Քինք զիտանոց
համեմով զինուորենիւ մուլցից և, հրանցուց որ
ահզերնին շնչեն և հրացաննին այ գնդակով
լեցընել առաւ, ասկէ վերջ բայ քրմապետն

ու միւս գուրմերը դանելով զնաց, պանկ իրենց
զննու որական պատրաստութիւնները տեսնելով
զարհուրանոց մէջ ննկած էին: Եայց իրենց իմա-
ցընելով օր միայն մակցնեին կուզեն օր եւս զար-
ձուի եւ թէ ամենելին միաբ չընւին վրէժիրն
պատիին բնելով, բայրութիւն հանգարեցնու:

Եւ Համբարձուցին ալ ո՞վ եթէ եաւն երթալու ըլ-
լոց ովհափ սպանուի:

Երբոր բաներին առ պիտակիս մեջ էին, ցեղաց
պես մը տեսան, պն որ իր նիդակը կէս մը վեր-
արկուին տակը համեմծ՝ գուզին վաս կը յար-
ձակեր, ափելու գուզին առաջարկեց որ առօր
վաս կրակ ընէ, որուն դուզ չէր ուզեր հաւա-
նիւ, բայց երբոր ցեղապետն առելի եւս իրենց
մօսիցու, ան տուն Ամիբրս իր հրացանին կր-
թովք զարնելով սպանեց: Արիշ ցեղազիւ մըն
ալ, որն որ յինապետի մը հրացանը յափր-
ատկած էր, հարու ոճով մը ստիգմետու ևս գոր-
ծընել: Երբոր խոռոչովելին առելի եւս սասա-
կացաւ, Կազ իմացաւ, որ իմէ թագաւորը բա-
նութեաբ տանիլ աղիյու ըլլայ իրենիքրէն շատ
մարդ պիտի կրտացընէ, ուսաի նորէն նու մանե-
լու հրաման ուղի հուզեր, բայց նոյն միջացին մէնի
իրեն քայ, մը նետեց, որուն դաւ պնդակով
լցուած հրացան մը պարսկելով պատասխանեց:
բայց գնչ ակը Հնդիկին զգեստին վրացէն սո-
ւելով ուսքերած եկաւ և մէծ վթաս մը միցու
ընել, ասով Հնդիկը համորդակութիւն առնելով
ոկսան ձեռքի նիդակը խողցընել է: Գուզին վաս
նետելու կը սպանուիր, բայց Կազ գնդակով
կրտէ ընել շառիյով զինքը զետիկ պատիւցաց:
Նոյն միջացին ուրիշ մէկն ոյ տեսնուեցու, որն
որ ծառակիր մ'եւած: պահաւըսան՝ գուզին նի-
զակ մը նետելու վեց էր: ան տուն գուզ տար
վրայ կրակ ըստ: Թէսպէտ անոր քափիներէն մէկն
սպանուեցաւ, բայց զօրաց յինապետին արձու-
կու զնտակը զինքն ալ զեսմէր պատկիւցաց:
Ես դէպքերավ տեղացիք քիչ մը վհասելու սկը-
սան, բայց ետօքի կարգիրն, որոնք չէին գիտեր
թէ ուղիւն ինչ կը լրաց, առջեւնները յառաջ
մէկով զինուորներուն վրայ ստիգմէ քարի հե-
ղեղ մըն է ոկտան տեղացիներ անձեր ոյ առանց
հրամանի սպասելու տեները մէկն կրակ ըրին,
որուն վրայ նուակին մը ուստիեկ կրտէ մը սկսաւ:

ԱՐԴՅՈՒՆ ԵՎ ՌԵԳԻՍՏՐ ԴԱՏ ԵՎ ՎԵՐԿՐՈՒԹՅՈՒՆ

Ա լեռնային մինչև օրեսա շնուռած երկա-
թուղին որն որ 10 տարտան աշխատառ թիւն եւ
60 միլին վիրոբին մաս որդեգ, մինչև հիմաց
շնուռած երկաթուղին բուն մը ամենէն դժուա-
րիներէն և ճարտարագործներէն մեկն է։ Կը
շնուռնեան քայ խորհուած առեն, չե թէ մոյն
վաստարակի երեւելի ճարտարակեաներէն շտանին
այլ նաև երրորդին ուրիշ երեւելի ապաց ճար-
տարներն առ գործ իրաւ անկարելի բան մը կը
համորեին։ Կոյն իսկ ռուզիայի պրշտօնէից մեկն
1840ին առ երկաֆոռ դայն քայ խուելով՝ ապօնի
բառ էր թէ ասոր շնուռնեան քայ խորհին ալ
աւելցրդ բոն է, որովհեաւ։ իր զժաւառութիւննե
նիրն անհոմար եւ անշաղթելի ևն որոնք իր շի-
նութիւնն անկարելի կընեն։ Ասկոյն մեկ կողմա-
նել առ երկաֆոռ դայն վաստարակած աէրութեան
յառաջացման համոր ունեցած կարեւորութիւննե,
և միւս կողման ճարտարակման որ ըսած
յառաջադիմութիւնն առ անկարելի կարծռած
շէնքը կարելի բառ։

Պարհապարքար երկու կեսեր առ երկաթուղարն ընթացիկ կր դժուարոցը էն, այսինքն մշտի և իշխացի մաս Անձնագիրնեկ ժայռուած ընտել, եւ երկրորդ Լայպահանէն մինչեւ Խրեստ եղած միջնորդ Ռատարինը մեծ աշխատութեամբ և 14ի շաբաթ ներքուազներ (Խունկ) բացուելով 1854ին լուրջաւա, եւ զինաւոր գլուխարքին մաս երկրորդ մասն մլոյ, որուն շնորհածներան տառադրամ-թիւներ պահուոր բնէ առաջիկայ Յակուածնին: Կայուսինն մինչեւ Խրեստ եղած միջնորդը մասն 18 դերմանական մկնն է, սակայն իբ արդէլքներն անհամար են, բայց ի ճայռաւա և բարձրաբերա և անեներէն ու խորունկ եւ ընդարձակ ձորերէն, այսպահի մաս բնդ արձուկ ճախճախուած մը կը դաւանի, ովէ որ ամենեւն պատահ չունի եւ մը

ջր գրաւած ամեն նիւթերը կը կլլէ, որով եւ իր վրայ թուուի (ովհան) կամ կամացը շինելը անկար չկը կընէ: Ամեն բանէ յառաջ առ 3000 կու գույք Երկողու Տափինը լիցընելու ձեռք զպիսաւ ցաւ, որովհետեւ հարկ էր ոնոր վրայ թուուի մը շինել: ուսկայ ասիկայ գլուխ հանելու համուր եղած շատ շատ փորձելու մեղադոկ եղածն: Բնշ որ ճախ նին մէջ կը զրուեր, մէջը կը լինելուիր, եւ այս պէտք պիտի է քսնի մ'ամբողջ բրուժներ կիլս, քանի մ'անդում լուսական բրուժներ լիրնցընեւի: բոցը քիշ մը ժամանակ եւովք զարձեալ ամբողջ շինուածքը կամաց կամաց սկսու հափնին մէջ երթալ եւ բոլցրամին լինկմեցաւ: Կէրըսպէտ շատ ոնոր փորձերով եւ ճախար շինուածներով՝ մտահագին մնումը լուսին հանեցին, որն որ ճիմու տեսնողներուն հասուրակ եւ գիրքն դարձր մը կիրեց, օք, օրովհետեւ որտաքըսաս տմենեւն ճարտարութեան ցոց մը շանի: Առ ճախնին վրայ երկար մեծ կամացներ այ շնուած են մէկն 75 հանգուն եւ մի ար նո կանգուն լայն կամարով:

Հափնինը լիրնուալուն պէս կը սկսի երկաթու զին լիուան վրայ բարձրանալ, ուր երկու ձորերու վրայ երկու մէծ կամացներ շինուած են: Ապանց տորփ դեղին բագէն կը սկսի ան զարմանախ և ահագին կամարուղին կամ կամաւրջը որն որ 750 կանգուն երկայնութիւն ունի եւ երկու կարգ վրայէ վրայ շինուած կամայներով՝ գիտնեն 120 տանաշոփ (50 կանգաւն) բարձր է: Առ շինուածքն բոլոր Աւստրիայի երկաթուղիներուն ամենէն երբեւին շնչերեւն մէկն է, և նպազին աչքին վասուոր ուսուիլ մը կը լինեացէ: Ասկէ քիչ մը հեռու շիշենդայ լուսած ձորին վայ ուրիշ կամարուղի մ'ալ շինուած է 89 ոսք բարձր եւ 242 կանգաւն երկայն որն որ նոյնպէս գեւցցիկ ու ճարտարագործ շնչիք մըն է: Երբարդ կամուր վի մ'ալ առ երկային քիշ մը հեռու 8ույլի քով կը զմնուի 72 ոսք բարձր եւ 61 կանգուն երկայն:

Գրանցուողի կայարանին քովչեն կը սկսի եր-
կամուղն զարձել ժայռուտ լերանց փոյ բոր-
ձբանալ ուր ահագին անտառաց մեջ կարծր ե-
տեծանե ժայռեր հօսուելով 20—30 կմնդու-
եւ, աւելի խորունկ ճամբաներ բացուած են շ-
պէկաց ալոցքն համար, նույն խոռոշիկու եւ
ձօրերու վրաց շատ կամուրջներ եւ թամբեր շի-
նուած են: Առ լերանց ելքն բազոր երկամբուզով
շնութեան ամենեն գտուարինը կրնոց համարուիլ
գրանցեակալի եւ Նիդի մեջաւին ուրիշ կամա-
րագի մը կը զանուի 70 սուր բարձր եւ 135 կմու-
գուն երկայն, որմէ եաբբ կու վոյ մու երկու մզու-
երկայն ճամբան որդի որ կրիելէ ամբողջ ժայռ-
քու մէջ փորաւած է: Խաւողի կայարանին եւ
իր երեւելի պարուն (Տաղու) անուանի եղած Վ-
ալեզարիկ գեղին մաշ շատ անցեր կարծր ժայ-
ռերը մինչեւ 25 կանգուն խորութեամբ կարելով
երկայն ճամբաներ բացուած են: Ա. Պետրո-
սուած գեղին քայլեն որն որ հոմին երեւեն 1800
սուր բարձր է, կը սկսի երկամբուզն կամուց կո-
մաց մինչեւ թրեստի քայ վար ինըալ: Երկու-
թուղուն շնութեամբ 11. ակարուն գեղի ի օքրեա-
նե զջխուորաբար Կոշանայ եւ Պրեգդառի զեկա-
րուն մեջաւոց բալրավին ապրելը կերպարանիք մը
կառնու: Առ միոյն մէկ մըն երկրպատճիւն ո-
ւնցող միջոցին մէջ այնշատի երարու մաս բազմա-
թիւ մածանե շնութեր շնուած են որ ամենեւին
ուրիշ երկամբուզոյ մը վոյ նմանի չկայ: Հա-
ժայռերու տուիկն վեց հատ ներքնուզի շնուած
է, ամենը մէկտիկ 3200 կանգուն երկայնութեամբ
որոնց շնութեամբ արտաքրյ կարգի գմանար-
թեամբ և ծանր աշխատավաճիւներով դուին է:
Հաւ: Կերպուուզներան միջոցները շատ ձորեպու-
զոյ 40 մինչեւ 60 կանգուն բարձրութեամբ
թիւներ շնուած են որոնք ճարտարապետա-
թեամ նշանաւոր գործերուն կարգը կիսան գր-
րուիլ, որովհետեւ ամենենին ուրիշ երկամբուզու-
մը վար առ բարձրութեամբ մուսք չկայ:

W.M. B. 1868

բաշխն ջրմանցը, որն որ 50,000 կտորուն է ծեռու-
տեղ ջուր կը տանի. ասոր չենութեան պատճառն
ան եր որ շատ հայարաններ շոգեկառքներուն հար-
կուոր եղան ջուրը չեր դանուեր: Ասար համար
վերին լեզվեց լուսուն տեղուցն առաս աղբիւր-
ներուն քով, հսկացածն շնչը մը եւ երկու քա-
րաշին ընդունաբաններ կամ քամարտուներ (առանձ)
շնուռեցն որման ամեն մէկը 30,000 Խորանարդ
ուոր ջուր կանաս: Ջուրը մէկնայով անոնց մէջ
կը լցուի եւ ամեն հարկուոր եղած տեղեր եր-
կամբեւ խողափակներով կը տարուի: Աս զամունը
է որ նաև, Թոքես քաղաքին ըստ կարօտամին նոր
լցորելու սկսու ծառայի: Կարդանոցները լին-
նալին ետեւ մինչեւ հապքեցին երկամբուղին մէծ
ու ուրամին մը չունի, քանի մը առեւնն զատ,
ուր մէծամեծ ժայռեր կատառուելով՝ անոնց մէրեն
Տամբայ բանալու հարկ եղած է: Առկայի Կոտ-
որեցիւային գուման մինչեւ, Թոքես, երկու մզնե-
ալ կարդան իրացու մասամբ հուզումներ հսկացողութ-
շնչորեր կը սկսին երեւեալ: Հապքեցիսցին անմի-
ջապես քայլը 850 կանգուն երկայն եւ 60 ուոր-
ըցն կամարտցի մը շինուած է, որն որ իր գե-
ղեցիկ ձևովն է, իր աշապին բարձրութեամբը
նույն շատ հետաքան ալ շատ պատճեցի կ'երեւոյ:
Կամարտցին 42 կամար ունի, երկու քն 25 ական-
կանգուն, իսկ 40ը 12% կանգուն լիսի: Բայց
շնչոր տեսակ մը մարմնը քարե շինուած է, ուս-
կից հին Անեւեարիցիք եւ Հումանցեցիք իրենց ա-
մուսնեւ փառաւոր շնչորերը կը շնչեն: Կազմե-
զիսի ներքնուղին եւքն երկամբուղին ժայռերու-
մէջ 25 կոնցան խորութեամբ կարուած անցքե-
րուն մէջն անցնելով՝ դէւ ի ծովի վեր կը մօ-
տենալի, ուր զարձեալ բաղմամիւ մէծամեծ կա-
մուրջներ եւ կամուրա զիներ շինուած են որպէս
զի աեզզոյն անհարթութիւնները շահաբն եւ կա-
գերը կարող ըլլան կամաց կամաց բարձրէն վայ-
իթար:

Արինեանցի կոյարանէն ուն որ թթեսաէն մը
մը հեռու է, կը սկսի գարձելոյ իրարու ևս
ողբախի բայց արտաքը հարդի բարձր համարձե-
րու շաբթ մը եւ կը համար մինչեւ Պարզովա ը-
սուած տեղն որ 60 ուր բարձր է, 420 կանգան
երկայն կամարուղի մը շինուած է, առոր անմի-
ջապես քոյի խորունկ փարուած ճամբայ մը կա-
ռուած վաս ու բընտալիքի ձեւով կամար ձգուած
է: Խրկաթուղին տոկէ մինչև թթեսափ կոյարա-
նին քայի ներքեւողին, որոտի պէս շիտակ ժայ-
ռերու ուոյն: Էն կընմանոյ: Աշեսափ կոյարանին
քայի ներքեւողին որն որ Ապալախի երկամուլ-
ւոյն եօնիներարդ ներքեւողին է 362 կմուուն եր-
կայնութիւն անի եւ կոյարանին անմիջապէս ա-
շեն է: Ասոր եւ կոյարանին մեջունց նոր Ծրած-
գանցոցն մրայէն՝ Երկայն կամարուղի կոմ կո-
մուրջ մը շինուած է, ամէն կոյին աղաքիներով
գոցուած, որպէս զի հիւանդանոցին աղականիչ
սով Զամբորդոց շՀաղորդուի:

Ձքրեսափ շոգիկուաց կոյարանն ալ հսկացա-
գործ շնկ մըն է, իր բանած տեղու ծով յե-
ցուելով շնուած իման երեւան ելած է եւ 200,000
քառակուն սի կանքուն բնիւթարձմակո թիւն ունի
Ռախկայ իր ուղարկն մեծութեամբն, իր շՆքրիգով
է, իր գիրքով Աւարինցի կողոգաններուն ամ-
ելի մեծն, եւ Խըրուղիք տանեն մեծ կոյարան-
ներէն մէկն է: Կոյարանն իրեն առանձին նուռ-
հանդիսան ալ անի, որուն մէջ ամենէն մէծ վա-

Հասակունիք Նաւելին այ կրթան մանել, եւ մաս
Նաւոր թմրով մը Հարաւային ուսումիկ Հագլուս
զէմ՝ կը պաշտպանուին :

Մ Ե Կ Բ Ը Ա Վ Բ Գ

Հ Ա Յ Ի Խ Ա Ր Ա Վ Բ Ր Ա Ռ Ա Վ

Վ ա զ զ ի ա յ ի խ որ հ ր պ ա ն ո յ ն Հ ա զ կ ա ս տ ա ն ի ք ա յ
Հ ե ա ւ ե ա լ Ա մ բ ա կ ա զ ր ա կ ա ն Հ ա շ լ ո ն ե ր ը Հ ր ա ս տ
ռ ա կ ե ց : Թ օ լ ո ր Հ ա զ կ ա ս տ ա ն ի ը ն դ ո լ ա կ ո թ ի ւ ը լ 1,406,576 ք ա ս ա կ ա ւ ս ի ա ն դ պ լ ա կ ա ն մ ը ն է , ո ր է լ
837,412 մ ը ն ն է Հ ա զ զ ի ա յ ա ց ո յ կ ը փ ե ր ա ր ե ր ի . 627,910
մ ը ն ն է . ա զ ա ս Հ ա ր ե կ ը ն ո գ ա ո ր ն ե ր ո ւ ե ւ 1254
մ ը ն ն ը Վ ա ր յ ի ա յ ո ւ ց ո ց ե ւ Ք օ լ ո ւ կ ա յ ի ա յ ե ր ո ւ մ ե ն ո ւ
Ն ե ր ի բ ն ը ր ը ն ա կ ի չ ք ը լ 180,884,000 Հ ա զ . ա յ կ ը
Հ ա ս ն ն ի , ո յ ս ի ն ք ն 151,990,000 Հ ա զ ի ա ն դ պ լ ա կ ա ն
ե ր ի ի ր ն ե ր ո ւ մ է ջ , 48,376,000 ա զ ա ս ե ր ի ի ր ն ե ր ո ւ
մ է ջ . ե ւ 500,000է ն ք ի : մ ա տ ե ի Վ ա ղ յ ի ա կ ա ն ե ւ
Ք ո ր դ ու կ ա յ ի ե ր ի ի ր ն ե ր ո ւ մ է ջ :

ՄԵԺԱԾԱՐԱԳ

Հայության պահանջման մեջ մասնակիություն ունեցած է:

Հնդկացի խորհրդանույն Հնդկաստանի քայլ
հետեւալ վիճակագրական հաշվուները հրատա-
րակեց։ Բայց Հնդկաստանի ընդարձակութիւնը՝
1,436,576 քառակամասի անդամական մընէ է, որտեղ
837,412 մընն Հնդկացւոց կը վերաբերի. 627,910
մընն ազատ հնդիկ թագավորներու և՛ 1254
մընն պարկիցուց եւ Բորդուկամի ու բրումեան։
Կրիպին բար բնակչութը՝ 130,884,000 հազ. այ կը
հասնին, այսինքն՝ 131,990,000 հազի անդպական
երկիրներու մէջ, 48,376,000 ազատ երկիրներու
մէջ. եւ 500,000էն քիչ մ'աւելի Վասդշական եւ
Բորդուկամի երկիրներուն մէջ։

Անիաբանին գոհաւանին և ներուն լին։

'Երկրս եղած հաշիւներուն նայելով բոլոր
քայլարկականացեալ ապրաց վաճառականի նաև
բուն թիւը, չենատան եւ Արևելք գուրս հա-
նելով՝ 136,000ի մաս է, որոնք 14,500,000 առ-
կառաջամ բեր կընան տանին. առանցմէ 4 մասն
երկին Ծրեւմնաբի կրթեալ ապրաց. Միջերկրա-
կան եպօպն եպերը զանուազ երկիրներուն եւ
Ամերիկայի միարանեալ տերութեանց կը վերա-
բերին։ Իս նաև բուն մէջ զործող նաւաստեաց
թիւն 800,000էն աւելի կը համարուի։

ՄԵԼԱՆԻ ՏՐԵՄԱՉ ՀՅՈՒՅՆ

Ոստերս օրամիջյի մէկ գոտաըլ բնակուց
մարդ մը Պէրքինի մէջ գործքի մը մնաւ, սակայն
չուպէց իսկդրան իր շնորանիքն ալ եղանակը բե-
րել է հանի մը շորտաթ ետքն իր քաջզբէն համար
մ'ընդունեցաւ որ իր կինը կարձ հիւանդութենէ
մ'ետքը մատճանեցաւ, ուստի իր մեծէն երեք օ-
րուան հրաման խնդրեց որ երթոյ կնոյն յա-
զարկաւորութեան հանջ էւը կոտորէ: Մարդու իր
տուեր հասած ժամանակը կինն արգէն գագաղի
մէջ զրուած էր և թաղման հանգեւոնն համար
ամեն պարզաւոտութիւնները աեւնուած էին: Շուա-
մը մեռելին քավու կ'երթոյ և մասզբութեամբ
մ'անոր նոցելին ետեւ, ամենելին չիկրնոր համ-
զուիլ որ կինը մասած ըլլայ: Տան լուիշկը կան-
չել կու տայ և կը հարցնէն թէ ինըն Բնչ կը
կարծէ, եւ պատուսիան կընդունի թէ, կինդ ա-
ռուելին զարրած է: Թայց տառ այ չիհամեղուիք-
ը ս միջնորդի իր երեք օրուան հրամանին ժամա-
նակը կը լեցուի եւ կը սախոզաւ նորէն պերքն
գանակը բայց հրաման կու տայ որ մոռելին թա-
գումն երկու օր ալ ուշացրեն, եւ եթէ մինչեւ
նոյն ժամանակի կենաց նշան մը չտայ, ան ատեն
թազեն: Իր ճամբար եւլեցին 24 ժուռ եւորդ թուղթի
մը կ'ընդունի որով իրեն կը ծանուցանէր թէ կինը
նորէն կ'ենդանուցաւ: Խուդն կինը չըրս որ տա-
սին զայաձութենէ մը րուսուած էր և ամենեւու
պատիկ շարժում մը չէր կընուր ընել եւ կամ
կենաց նշան մը տալ: Աւ Եթի զայքհորեցին ան եր-
որ իր գոյս եղուծ խառնեցութիւններն յայտնի քե-
րչէր եւ ազ ովզ ժապուելու վասակը յայտնի կ'ի-
մանար, եւ կարող չէր անոր առջևուն առնելու
հեռ մշնուի:

ՎԻԵՆՆԱՅԻ ԳՐԱՍԱՓՈԽԱԴՐԵԱՆ ԸՆԹԱգԲ